

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Оркестровий факультет

Кафедра

музичного мистецтва естради та джазу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки та проведення

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

закладів вищої освіти

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво

Освітня програма *«Оркестрова майстерність»*

фахова профілізація *«Музичне мистецтво естради і джазу
(інструменталісти)»*

Харків – 2023

*Затверджено на засіданні
кафедри музичного мистецтва естради та джазу
Протокол № 9 від «18» квітня 2023 року*

*Схвалено науково-методичною радою
Протокол № 1 від «_30_» _серпня_ 2023 року*

Укладач:

Дрожжина Н.В. - завідувачка кафедри музичного мистецтва естради та джазу, кандидат мистецтвознавства, доцент

Рецензенти:

Откидач В.М. - доктор мистецтвознавства, професор кафедри оркестрових інструментів Харківської державної академії культури

Чуріков В.В. - Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри музичного мистецтва естради та джазу

Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво естради» набутих здобувачами компетентностей та програмних результатів навчання.

Атестаційний екзамен «Фах» проводиться у формі *атестаційного екзамену, що передбачає перевірку досягнення результатів навчання, інтегральної, загальних та фахових компетенцій.* Успішне складання атестаційного екзамену є підтвердженням фаховості випускника, його готовності *вести концертно-виконавську діяльність та є підставою щодо присвоєння професійних кваліфікацій: Артист (соліст) естрадного оркестру, артист ансамблю.*

В ході проведення атестаційного екзамену здобувачі мають:

– продемонструвати набуті компетентності:

ІК. Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства, спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження в сфері музичного мистецтва та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК. Загальні компетентності.

2. Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
7. Здатність до критики та самокритики.
9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
13. Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК. Фахові компетентності.

1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності музичного мистецтва, усвідомлювати його художньо-естетичну природу.
2. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.
4. Здатність володіти знанням базової музикознавчої, музично-педагогічної, методичної літератури та нотного репертуару.
5. Здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, репетиційної роботи та концертних виступів.
6. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та виконавськими методиками.
7. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик.
8. Здатність інтегрувати професійні знання та навички і використовувати їх в процесі творчої діяльності по інтерпретації музики.
9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності.
10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва в виконавській, педагогічній діяльності.
11. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової діяльності виконавця, викладача.

12. Здатність збирати, аналізувати та синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі виконавської, педагогічної інтерпретації.

13. Здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків.

14. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих та професійних музичних навчальних закладах.

15. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій, вміння організувати діяльність у професійній сфері.

18. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології в процесі виконавської, педагогічної діяльності.

19. Здатність сприймати новітні концепції в сфері музичного виконавства, музикознавства, методології, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями.

ПРН. Програмні результати навчання.

1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.

2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

3. Демонструвати володіння техніками, прийомами та методиками у виконавській діяльності, знання музичних стилів та репертуару.

4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

6. Винаходити оптимальні шляхи вирішення виконавських проблем, відтворювати емоційно-образний зміст музичного твору під час виконавської діяльності, створювати художній образ за допомогою комплексу музичних виражальних засобів.

8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських та педагогічних інтерпретацій.

9. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

10. Застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності.

12. Використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

ВИМОГИ ДО ПРОГРАМИ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1 Твір великої форми повністю або одна чи дві частини двох різнохарактерних творів великої форми.

2. Виконання 2–4 джазових стандартів або транскрипцій, бажано один/ну із них зіграти як власну авторську джазову композицію з виконанням самостійно підготовленої імпровізації.

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА (САКСОФОН–АЛЬТ)

1. Чугунов Ю. «Сюїта настроїв» (I, II, III та IV частини).

2. Гілеспі Д. «Ніч у Тунісі».

3. Монк Т. «Біля Опівночі».

4. Жобім А.К. «Деафінадо».

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА (САКСОФОН–ТЕНОР)

1. Бах Й. С. Соната для органа. I частина. Перекладення для саксофона-тенора і фортепіано.
2. Смірнов О. «Балада».
3. Колтрейн Дж. «Гігантські кроки».
4. Елінгтон Д. «Спокуслива леді».
5. С. Роллінз «Яірегін».

Орієнтовний перелік творів на вибір для формування репертуару атестаційного екзамену піаністів:

- Й. С. Бах «Італійський концерт»
- Й. С. Бах Партита до мінор
- Й. Гайдн Соната № 37 соль мажор
- Й. Гайдн Анданте з варіаціями фа мінор
- В. Моцарт Соната № 12 фа мажор
- Л. ван Бетховен Соната № 3
- Ф. Шуберт Соната №18 соль мажор
- І. Шамо «Українська сюїта»
- І. Шамо «Класична сюїта»
- І. Шамо сюїта «Гуцульські акварелі»
- М. Колесса сюїта «Картинки Гуцульщини»
- Г. Жуковський сюїта «Лісові картини»
- Г. Сасько фортепіанний цикл «Відгомін століть (Стародавній Київ)»

В. Косенко Соната № 2

Б. Лятошинський Соната № 1

Б. Лятошинський Соната-балада № 2

Ю. Іщенко Соната № 4

Л. Брікус «Who Can I Turn To» (transcription by Oscar Peterson)

Д. Брубек «Countdown»

П. Дезмонд «Eleven Four» (transcription by Dave Brubeck)

Д. Цетлін «Quiet Now»

Б. Мелдау «Unrequited»

Ч. Корія «No Mystery»

Б. Еванс «Turn Out The Stars»

Х. Уєхара «The Tom And Jerry Show»

А. Мустафа-Заде «Desperation»

і/або ВЛАСНІ ДЖАЗОВІ ТВОРИ.

Атестація здійснюється у формі: публічної демонстрації кваліфікаційної роботи. З огляду на специфіку даної кафедри особливе значення має, у першу чергу, оцінювання не стільки виконавсько-інтерпретаторських (які, безумовно, теж треба певною мірою враховувати), скільки імпровізаторсько-виконавських досягнень у контексті саме джазового репертуару, особливо з точки зору наявності в програмі здобувача вищої освіти їх власних імпровізаційних (і/або композиторських) творів, існування яких та переконливе звукове втілення в процесі виступу додають балів.

При оцінюванні якості творчих досягнень здобувачів вищої освіти необхідно враховувати індивідуальні можливості кожного здобувача вищої

освіти, рівень музичної обдарованості, рівень імпровізаторського потенціалу, рівень розвитку музичного мислення і здатність втілювати художній зміст у контексті звукової реалізації музичного твору, особисті творчі успіхи, зацікавленість процесом навчання, результативність навчальної діяльності за певний період, якість самостійної роботи.

Критерії оцінювання виконавської програми здобувачів

90–100– А відмінно. Здобувач вищої освіти повністю виконує всі завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних вимог, професійно й творчо переконливо втілює звукову реалізацію тексту джазових творів (транскрипцій виступів джазових піаністів, композиторських опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс) та творів композиторів європейської традиції. Має чітко виражений творчий підхід до музикування. Художньо-образний зміст процесу звукової реалізації музичного репертуару базується на правильному розумінні естетики, жанрово-стильових особливостей та логіки інтонаційного розвитку в контексті, у першу чергу, джазової творчості, а також і в руслі інтерпретування композиторських творів європейської традиції. У власноруч створених імпровізаційних п'єсах демонструє грамотні, професійно обумовлені концепції фактурно-тематичної організації музичного тексту й формування виконавської логіки інтонування. Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень загального музичного розвитку, непинне зростання професійного художнього мислення, творчу ініціативу, багатство арсеналу віртуозної піаністичної майстерності; виявляє власні яскраві артистичні якості. У цілому – ставлення до занять дуже відповідальне і творчо зацікавлене.

82–89–В– добре. Здобувач вищої освіти виконує всі завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних вимог, демонструє грамотне, але не в усьому досить зріле звукове втілення музичного тексту джазових творів (транскрипцій виступів джазових піаністів, композиторських

опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс). Показує загалом логічну, але недостатньо переконливу інтерпретацію композиторських опусів європейської традиції. Володіє необхідним спектром піаністичних виконавських прийомів виразного музичного інтонування, але іноді припускається технічних помилок. Проявляє певне зростання професійного музичного мислення, проте не демонструє яскравих унікальних творчих концепцій та прикладів бездоганної піаністичної віртуозності. Імпровізаторсько-виконавська та інтерпретаторсько-виконавська гілки професійної майстерності поступово розвиваються, але не на самому високому рівні. У власноруч створених імпровізаційних п'єсах є позитивна тенденція формування логічного інтонування в аспекті фактурно-тематичної організації музичного тексту, але в цих опусах спостерігаються деякі художньо-технічні недоліки. Здобувач вищої освіти відповідально ставиться до навчання, намагається долати свої недоліки й підвищувати свій професійний рівень.

75–81–С– добре. Здобувач вищої освіти виконує всі завдання початкової дисципліни відповідно до програмних вимог, проте демонструє не достатньо переконливу звукову реалізацію джазових творів (транскрипцій виступів джазових піаністів, композиторських опусів з опорою на джазову лексику, власних імпровізаційних п'єс) та не дуже зрілу інтерпретацію композиторських творів європейської традиції. Розвиток професійного творчого мислення в контексті розуміння художнього змісту музичних творів відбувається повільно і не повною мірою. Володіє певним спектром піаністичних виконавських прийомів виразного музичного інтонування, але при цьому припускається помилок при реалізації тексту музичних творів. Майстерність джазового імпровізатора-виконавця поступово розвивається, але повільно й не переконливо. Проте здобувач вищої освіти в цілому ставиться відповідально до навчання та намагається підвищувати свій рівень майстерності.

64–74–D– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує завдання

навчальної дисципліни посередньо, не на належному професійному рівні. Демонструє обмеженість творчого мислення. Завдання втілення художнього змісту музичних творів вирішує на низькому рівні. Не виявляє точного розуміння жанрово-стильових особливостей творів. Не переконливо володіє професійними виконавськими піаністичними прийомами виразного музичного інтонування. Показує дуже мало позитивних змін щодо розвитку імпровізаторської майстерності. Намагається створювати власні імпровізаційні твори, але вони не досягають належного професійного рівня (ні в художньому, ні в технічному аспектах). Спостерігаються численні помилки як в контексті реалізації джазового репертуару, так і в руслі виконавського інтерпретування тексту композиторських творів. Ставлення до занять безвідповідальне. Проте здобувач вищої освіти має певний потенціал для підвищення росту професійних якостей.

60–63–Е– задовільно. Здобувач вищої освіти виконує завдання навчальної дисципліни на низькому рівні. Демонструє слабкі музичні здібності та значну обмеженість творчого мислення. Не усвідомлює жанрово-стильову специфіку виконуваних творів та погано розуміє проблеми художнього розвитку музичного тексту. Показує низький рівень володіння професійними виконавськими піаністичними способами та прийомами виразного музичного інтонування. Здобувач вищої освіти не займається розвитком творчих імпровізаторських навичок. Практично не створює власних імпровізаційних п'єс, а якщо намагається формувати щось подібне, то демонструє безпорадність і з огляду артикуляційної логіки інтонування, і в аспекті фактуро- і формоутворення. У контексті виконавської реалізації тексту музичних творів спостерігаються зупинки, грубі помилки, а також відсутність розуміння логіки професійної творчості, жанрово-стильових параметрів музичного тексту виконуваних творів. Ставлення до занять безвідповідальне. Проте здобувач вищої освіти має деякий потенціал для розвитку професійних навичок та вмінь.

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання).

Здобувач вищої освіти дуже погано виконує завдання навчальної дисципліни або зовсім не виконує. Якщо звукова реалізація тексту музичних творів і відбувається, то не повністю – через безліч зупинок та помилок. У цьому контексті маємо на увазі численні грубі помилки і у сфері майстерності виконавського інтонування, і щодо інтерпретування тексту музичних творів. Такі помилки не відповідають професійним нормам і знищують художньо-естетичний зміст музикування та логіку його інтонаційного розвитку. При цьому спостерігається надзвичайно низький рівень володіння професійними піаністичними способами та прийомами виразного музичного інтонування. Здобувач освіти не демонструє розвиток свого творчого (у тому числі й імпровізаторського) потенціалу як у художньому, так і в технічному плані й не створює власних імпровізаційних п'єс.

Проте здобувач вищої освіти може претендувати на повторне складання іспиту (заліку), якщо має певний музично-творчий потенціал для набуття та розвитку професійних якостей, а низький рівень творчого виступу обумовлений поганим психічним або психофізичним станом на момент іспиту (заліку).

0–34–F– незадовільно

(з обов'язковим повторним

вивченням дисципліни). Здобувач вищої освіти не виконує завдання навчальної дисципліни. Процес виконання програми або не відбувається, або, якщо і реалізується, то не відповідає професійним вимогам тому, що здобувач вищої освіти демонструє повну відсутність професійних піаністичних виконавських та імпровізаторських навичок і використовує виключно примітивні способи інтонування. Під час такого роду «музикування» робить численні зупинки і припускається грубих технічних помилок, які повністю знищують художньо-естетичний зміст музичних творів та спотворюють сенс і логіку професійної творчості (як у контексті джазового мистецтва, так і у сфері композиторської музики європейської традиції). Протягом навчання здобувач вищої освіти недбало ставиться до

занять, не піклується про набуття професійних якостей, не бажає працювати над розвитком виконавських та імпровізаторських навичок, що призводить до повної відсутності ознак піаністичної майстерності та творчого потенціалу, необхідного для створення власних імпровізаційних п'єс. У такому випадку йде мова про невідповідність професійним нормам і навчальним вимогам.